

KRÖNIKAN

Dags att bojkotta?

Jag känner hur jag inte längre kan hålla tillbaka tårarna då jag sitter och tittar på gamla bilder i redigeringsrummet. Arkivmaterialet från Sydafrika från 1980-talet och från början på 90-talet väcker så många känslor och tankar. Apartheidregimens ständiga övergrepp på kvinnor, män och barn som kämpade för rösträtt och rättvisa i sitt eget land rullas upp på monitorn.

Vår nyinspelade intervju med Sidiswe vävs in i de gamla bilderna. Hon kräver upprättelse för den tortyr hon utsattes för av den sydafrikanska polisen på 80-talet. Sindiswe, gömde frihetskämpar i sitt plåtskjul och därför torterades hon. Hon sparkades i timmar tills hon sjönk ned i cellen och fick ett missfall.

Sanningskommissionens arbete räcker inte, säger hon. Många i det gamla gardet, polis, militär och politiker har inte berättat sanningen runt övergreppen. Inte ställts inför rätta utan fortsätter att leva gott. Men folket i kåkstäderna har knappast sett röken av det nya bättre livet som utlovats sedan Mandela kom till makten 1994, fortsätter Sindiswe.

– Vi är övergivna av alla, till och med av ANC. Det parti som vi kämpade för och som nu sitter vid makten. Desperationen växer och det kan bara leda till en sak. Mer våld och kriminalitet. Så berättar hon, Sindiswe.

Hennes berättelse är svår. Om orättvisor, om oförrätter om djupa sår i hjärtat som inte läker. Jag känner en förtvivlan. Vad händer om samhället inte på riktigt gör upp med sitt brutala förflutna?

Jag vet inte alla svaren förstås men anar hur det kan gå, anar vad arvet som går vidare till nästa generation kan skapa om inte rättvisa, upprättelse och i det långa loppet försoning kan uppnås. Gång efter gång har historien visat oss att förtryck och våld först ledar till att människor går samman och genom aktivism kämpar för sina fundamentala mänskliga rättigheter. Fortsätter förtrycket ökar också kraven på mer extrema

metoder där våld och vapen blir en del av kampen.

Jag hör tongångar från unga västsaharier att det är tid att ta till vapen igen. Deras aktivister torteras i marockanska fångelser. Deras föräldrar blir slagna och hotade då de demonstrerar för en folkomröstning. Omvärlden ger inte sitt stöd till deras rätt att välja sin egen framtid med eller utan Marocko.

Då den svarta majoriteten kämpade för sin frihet gick Sverige i täten för en bojkott mot sydafrikanska varor. Ett utmärkt påtryckningsmedel som delvis hjälpte till att förhindra ett fullskaliga inbördeskriget. ANC kände stöd från omvärlden och valde förhandlingslösning.

Men förtrycket och övergreppen har lämnat djupa sår hos nästan alla. Och samhället är brutaliserat. Efter 15 år av demokrati är ruinerna som samhällsbygget ska ha sin grund på, totalt blottlagda. Det kommer krävas ytterst skickliga ”arkitekter” för att bygga vidare, trots politiska rättigheter och sanningskommission.

Västsaharierna står nästan ensamma. Deras önskan om rättvisa orkar få bry sig om. Jag önskar bara att dessa unga män och kvinnors trauma inte ytterligare ska förstöras genom en ny väpnad kamp.

Att Sveriges ledning inser, att det är fel att skicka fiskebåtar till vattnen utanför El Aaiún. Att information runt situationen och bojkott av varor kan nå mycket långt som påtryckningsmedel.

Så tänker jag när jag torkat min tårar och bilderna rullar vidare. Sindiswe avslutar med orden då vi sitter utanför hennes halvfärdiga hus i kåkstaden.

– Vi kvinnor har alltid sagt det vi tycker och kämpat för vårt människovärde för våra ideal. Vi håller fast vid våra ord. Vi ger oss inte.

**Omvärlden
ger inte
sitt stöd**

**Marika Griehsel
Journalist**